

Falcsik Mari

A körtefakorszak vége

A körtefakorszak Ferike nagyapja halála előtt kezdődött, és akkor borult virágba, mikor Anyuka már az anyósát is elföldelte, és csak ők ketten éltek a nagy házban. Azaz volt egy kutyájuk is, kis fekete, Sutyinak hívták. Ferike módszeresen tanítgatta: kergetőzött vele, beterelte az óljába, Sutyi engedelmesen a helyére forgolódott, kilógatta a fejét egy kis fülvakarásra, és Ferike alaposan meg is vakargatta, majd pihegve ballagott vissza a ház felé.

Egyszer Anyuka kinn teregetett az udvaron, és gondolt egyet, odahagyta a lavórt a vizes lepedővel, s magához vonta őt, csipkedte, csiklandozta, nevetett neki, amitől előbb Ferike is nevetett, együtt kacagtak, ahogy Anyuka megölelte, aztán kilökte őt, és pördített rajta, majd megint odavonta, és megint kilökte, ölelés-pördítés, és még egy, és még egy, míg a következő visszaöleléskor Ferike a két kezével eltolta magától Anyukát. Akkor Anyuka megragadta Ferike csontos vállát, lökött rajta egy utolsót, durván, és a teregetéshez visszatérve még rákiabált, *nem tudsz te örülni semminek se, hát már az se jó, ha anyuka játszik veled?*

Ferike sokat bóklászott a kertben, muszáj volt neki, a tüdeje miatt. Egyszer, míg a botjával csapkodta a faágakat, észrevette, hogy már eléri, sőt át tudja fogni a körtefa alsó, erős ágát. Fölkapaszkodott, és fölmászott a legfölső olyan áigig, ami elég vastag volt ahhoz, hogy kibírja, még ha hintázott is egy kicsit a súlya alatt. Attól kezdve ezen a kakasülön szeretett a legjobban: innen a városig is ellátott, ha tiszta volt az idő. A temető gesztenyesora meg még ködösebb napokon is jól látszott, olyan közel volt, a nagyapja temetése napján pedig hét ágra sütött a nap. Még azt is ki tudta venni, hogy Anyuka zsebkendőbe rejti az arcát, nem tudni, sír-e vagy sem, Apuka meg csak áll és néz haragosan, mintha valaki valami rosszat tett volna. A temetés után költözött el tőlük.

Ha a nagyanyja nagyritkán a drapp kendőjét kötötte föl, amiben a városba szokott bemenni, Ferike lemászott a körtefáról, és hátralopódzott az öreg házba, hogy befeküdjön a nagyszülői duplaágy kényelmetlenebbik, kigödrösült felén az ágynemű alá: ha összehúzta magát, még mindig elfért a gödörben, amiből áradt a nagyapa gúnyaszaga. Talán visszatér éjjel titokban a helyére? Csak nem mer levetkőzni és aludni reggelig, mert fél, hogy a családból benyit valaki és leleplezi, hát ledől amúgy ruhástul, ahogy az este a fűrészpáros garázsban érte az olajos rongyok közt, bütykölés közben.

De a nagyapja eltűnt, előbb a garázsból, majd a világból is, és az apja elköltözött tőlük: Ferike lett a garázs korlátlan ura. Volt, hogy ő is bütykőrészett kicsit. Ha lépteket hallott, nyomban abbahagyta. Ahogy a kerti idény után beköszöntött a tél, a garázs lett a főhadiszállása. Védett hely volt, és annak ellenére, hogy nem volt fűtése, még télen is meleg volt benne, melegebb, mint a házban. Még sokáig, ha beosont a félig nyitott ajtón, föl volt rá készülve, hogy a nagyapját egyszer csak ott találja a satunál valami munkába belehajolva, mert szemüveget nem hord, pedig már legalább százéves. Ferike nem emlékezett rá, pontosan milyen is volt, mikor még tényleg ott

állt. Csak arra emlékezett, hogy a falra szerelt csavaros dobozokat eltakarta az alakja, ebből tudta, hogy nagyon magas lehetett. Ő úgy emlékezett rá, mint egy nagy fára: ha nagyapja a vállára vette, a bodros ősz fejen túl látta kalimpálni csatos szandáljait, és csak azon túl, valahol messze lent himbálózni a világot, jobbra-balra, ahogy az óriás lépkedett vele.

Így mentek el egyszer valahová, egy fontos helyre, ahol a nagyapjának mindenki hangosan előre köszönt, őt meg szorongatták, simogatták, adogatták egymásnak az idegen kezek. Volt ott egy kerek, türkizkék mozaikcsempés nagy medence, kristálytiszta vízében aranyhalak, a közepében kicsi pad, a padon egy meztelen bronzleány. Egyik kezével mintha a halaknak szórna valamit, a másik keze a tenyerével fölfelé feküdt a padon, mint egy szép, kinyílt tvirózsa. Mikor kikászálódott a sok idegen láb közül, Ferike bemászott a lányhoz, és arcát a hűvös kis kézbe fektette. Ott talált rá később a nagyapja, s ő álmában érezte, hogy vetkőztetik, törölközővel dörzsölik, begyolálgják valamibe. Míg küzdött érte az élet, ahányszor csak fölébredt a kis bronzleányról álmodott lázas, boldog álmaiból, a nagy köhögésben minden alkalommal a leengedhető virágos lámpa porcelánsúlyát látta maga előtt a gyöngyös zsinóron, épp olyanon, mint a nagyanyja kezén a rózsafüzér.

Aztán eltemették a nagymamát is. Ferike mind hosszabb órákat, már félnapokat töltött a körtefa kinyúló vastag ágán hintázva vagy az elágazás ékében ülve, és élvezte, hogy Anyuka épp őalatta kiabál őutána, mikor kész az ebéd, és épp őalatta mormog, mikor ő sehonnan nem jön elő. Megtanult olyan ügyesen ülni a két legnagyobb ág villájában, hogy kényelmesen tudjon bármit csinálni, akár botot faragni is.

Körtefalakó korszakában követte el kisgyerekkora egyetlen nagy bűnéit is, a látcsólopást.

Mikor a Bácsi egyszer jókedvében beemelte őt a vezetőfülkébe a teherautó óriási kerekéi fölé, ő kivette a gyönyörű öreg bőrtokból a Bácsi látcsövet. Ki tudja, honnan volt ez a Bácsinak: kecses színházi kukker volt, gyöngyházbevonattal, közepén a kis kerékkel, amivel a homályos képet ki lehetett élesíteni. Mikor látta, hogy a Bácsi Anyukával beszélgetve éppen hátat fordít neki, begyömöszölte a látcsövet a kötött alatt a kantáros nadrág pántja alá, aztán sietve lemászott a másik oldalán, és futott a zsákmányt elrejtteni.

Senki nem gyanakodott órá, még Anyuka se, mikor a Bácsi másnap visszatérve náluk faggatózott, nem találtak-e rá a látcsőre az udvaron. Aztán egyszer, hogy Anyuka érte kiabált a körtefa alatt, egy buta mozdulat miatt leesett a fa tetején berendezett rejtekből a látcső, épp Anyuka lába elé. Mikor Anyuka egy perc múlva már értette, mit jelent ez az égből pottyant holmi, fogta a körterázó botot, és szabályosan leverte őt a fáról, mint egy hullani nem akaró, éretlen körtét, amit úgy zölden szokott a nagy üvegbe elrakni ecetes-cukros lében. Jött a szidás, a szégyen, a pofon, s végül még a Bácsi is. De az a szeszélyes hangulatú ember ártott neki aznap a legkevesebbet, inkább csitította Anyukát is, és kacsingatott a konok némaságba dermedt Ferikére, árulja már el, mit lesett onnan föntről vele, csak nem azt, hogyan pacsál a szomszéd Erzsike meztlen a kisteknőben?

A látcsőincidens után Ferike már csak a hátsó kertben kereshetett magának búvóhelyet, a veteményes végében húzódó drótkerítésig, amin túl kezdődött a földjük.

A drótajtó, s túl a kukoricaföld – az már tabu volt, magának fölállított tabu, később is, mindig, veszélyes övezet, habár csak egyszer történt ott baj, de akkor egyszer, mikor igen, akkor utoljára is, mert Ferike azután soha többé nem mert ki se lépni oda. A baj, ha később eszébe jutott, a szívét ugyanaz a friss borzalom járta át.

Hideg nyár volt, és Ferike már megint meghűlt. Nem betegedett meg komolyan, de az óvatos orvos azt ajánlotta, hogy a gyermek délelőttönként csak úgy fölöltözve heverésszen benn a házban, viszont minden nap menjen kicsit sétálni is a szabad levegőre. Anyuka ebéd előtt belökte a szobaajtót, és bekiáltott, *nna, fiam, eriggyé kifele, a sétádra!* Ferike föl húzta magára a lányos harisnyanadrágot, a fűzős cipőt, a kötöttet, a mackóruhát, a füles sapkát, és kiment az udvarra, ahol nyomban csatla-kozott hozzá a Sutyi, végigsétáltak a ház mentén, majd a kerten és a veteményesen át egészen a kukoricás drótkapujáig, aztán ugyanezt az utat megtették visszafelé, és kész.

Egy nap Anyuka úgy találta, a kutya csak futásra ingerli a fiát, vagy hogy nagyon koszos, a szőre is rosszat tehet, ezért, mielőtt beszólt a szobába, Sutyit kikötötte a körtefához. Ettől kezdve, ahogy Ferike megindult a ház mentén, a Sutyi a láncát szaggatva, torka szakadtából ugatott föl háborodásában, majd amint a fiú egy vonalba ért vele, a hátára dobta magát, és kérlelően vinnyogott, és olyankor Ferike, ebből az idétlen távolságból, vigasztaló szavakat motyogott feléje, *kusti Sutyikám, kusti, jön a gazdi, mindjárt jön a gazdi*, pedig tudta, hogy eztán már nemigen fog kijönni a kutyaához.

Aztán egyszer mégis kihívta a kutyaához Anyuka. Sutyi csak Ferikére hallgatott igazán, szenvedett is eleget emiatt Anyuka, mikor delente kikötözte, vagy ha a postást a konyháig kellett beengedni valami aláírnivaló miatt.

Ferike már arra fölfigyelt a szobából, hogy a házuk előtt áll meg a Bácsi ormótlan teherautója, az erdei laktanyában ideiglenesen állomásozó szovjet hadsereg-től leselejtezett behemót jármű a terepszínű ponyvával és a kilazult oldaldeszkákkal, amik úgy zörögtek a göröngyös földutakon, mintha menten szét akarna esni az egész batár. Ferike nagyon szeretett volna kimenni, megnézni közelebről a ponyva barna-drapp-mustárszín foltjait, s főleg a hatalmas, recés kerekeket, amik akkorák, mint ő. Esetleg, ha a Bácsinak épp jókedve van, fölülni a kormánykerékhez, amit át se nagyon ér. De az orvosi utasítás óta még annyira sem mert eltérni az Anyuka szabta házirendtől, mint előtte.

Az ajtó azonban váratlan belökődött, és szinte kedvesen szól be rajta Anyuka hangja, *Ferikém*, mondta neki, ahogy nem szokta, *gyere csak ki a Sutyihoz, na gyere gyorsan, kislefiam!* Ő máris ugrott-futott, és mintha csodaképpen a Sutyi árnyát látta volna a konyhában ugrálni, de akkor a Bácsi fölkapta őt hirtelen, és máris bent ült a teherautóban, épp amint álmodozott róla, az átfoghatatlanul nagy kormánykereket simogatva. Minden annyira furcsa volt, annyira más, semmi nem stimmel, de csak sorjázta a váratlanságok, föl foghatatlanul gyorsan, a Bácsi máris föl szólt neki, *na, most hívjad!* Ő meg csak pislogott, hogy kicsodát. *Hát ezt a fene kutyádat*, nevetett a Bácsi, *ezt a fekete dögöt, azt mondja anyád, csak te bírsz vele!*

Ferike egyetlen percig még egyszer elhitte, hogy aznap valami világgraszoló gyerekünnep van: a Sutyit beeresztették a házba, a Bácsi meg teherautózní akarja vinni őket, őt, a kedvencével, a Sutyi kutyával! De már ahogy elkiabálta magát, *Sutyiii, idehózzám!*, és Anyuka kicsapta a szűnyoghálós ajtót, a kutya meg kilőtt rajta, és már repült is ívben, el a Bácsi aggodalmas arca előtt, és ő beemelte a lépcsőről, ahol

kapalódzott, és már ott lihegett, dörgölődött, tekergett izgatottan az ő fűzőscipős lábai között, akkor már tudta, hogy ez az egész tényleg nem stimmel, de akkor már késő volt.

Na, benne van már a ketrecben, kérdezte óvatosan, szinte udvariasan a Bácsi, és ő, pedig már pontosan tudta, hogy mi nem stimmel, már a ketrecet is észrevette a másik ülés lábánál, mint egy rossz álomban, nem bírt nem engedelmeskedni, és behajította a Sutyit a ketrecbe, aztán lekászálódott. Nem arrafelé, ahol Anyuka állt a Bácsival, mindketten szolgálatkészben, kezüket maguk előtt összetéve, még mindig mindketten ugyanazzal az aggodalmas arccal, hanem a ketrecen és a ketrecben a várakozásteljes Sutyin átmászva, a másik oldalon.

Ferike attól kezdve minden áldott nap, míg csak a baj be nem következett, önkényesen meghosszabbította sétaújtját a drótkerítésen túlra. A veteményes végén nagy nehezen kitolta a drótkaput, kiment a földjükre, átverekedte magát a kukoricáson, és kilesett a végén a kiserdőbe vezető út felé, hátha fölhörög a Bácsi teherautója, s hátha egyszer meglátja a nyomában futni a Sutyit, hátha, hátha.

És egyszer, mikor visszafelé jövet hajtogatta maga előtt a kukoricák hosszú szárát, hirtelen az egyik mögül szembenézett vele egyetlen sötét szemével a félvak Szandokán, a szomszédék kutya, hírhedett verekedő, bődületes méretű tigriscsikos keverék, a fele pofáját, mint egy bőrszj, átszelő fényes, fekete forradással. Ahogy Anyuka egyszerre fölkapta, ahogy egyik karján övele, a másik kezével meg egyetlen védelmüket, a rossz udvari seprű nyelét a nyomukban kúszó, kitartoan morgó Szandokán mellkasához tartva lassan elindult befelé, Ferike megismerte a halálfélelmet. Összeszorította a szemét, arcát Anyuka mellének préselte, és alig remélt – aztán végre hallotta a konyhaajtót becsukódni mögöttük, és Anyuka hangját, ahogy a kint vicsorgó kutyának kiabálja, *menj innen, eriggy haza, eriggy haza!*, s a szomszéd éles fűttyét, és érezte, ahogy Anyuka vadul átöleli, és szorítja, szorítja, szorítja, míg már fáj mindene, és félelmében megpróbálta kiszabadítani magát, és Anyuka, ahogy ezt észrevette, el is lökte őt magától, de neki már elege lett a félelemből, annyira elege, hogy azt is alig érezte, ahogy a söprűnyél zuhog a fején, a hátán, a fenekén, a lábszárain.

